

عنوان درس: وهابیت

استاد: حجة الاسلام محمد محسن طبسی

جلسه دوازدهم 16/10/93

بسم الله الرحمن الرحيم

تطور سلفی گری

- عثمانیه/ قرن اول و دوم/ بنی امیه/ شامات

- اهل حدیث افراتی/ احمد بن حنبل/ قرن سوم/ بغداد

- حنابله/ بریهاری/ قرن 4 و 6/ بغداد

- سلفیه/ ابن تیمیه/ قرن 7 و 8/ شام

سلفی گری در شبه قاره هند توسط دهلوی قرن 11 و 12 کتاب سلفی گری و وهابیت علیزاده موسوی

سلفی گری در شبه جزیره عربستان توسط محمد بن عبدالوهاب قرن 11 و 12

سلفی گری در مصر توسط اخوان المسلمین به سرکردگی رشید رضا در قرن 13 کتاب سلفی گری و

وهابیت علیزاده موسوی

وهابیت/محمد بن عبدالوهاب/ قرن 11 و 12/ نجد جزیره العرب

فاصله بین قرن 8 و 11 دوران امپراطوری ترکان عثمانی است که حنفی صوفی بودند و در تقابل با حنابله بودند چون حنفی ها عقل گرای افراطی و حنابله حدیث گرای افراطی بودند. در این دوره حنابله به بیت المقدس و جزیره العرب انتقال پیدا کردند.

محمد بن عبدالوهاب

زیست نامه: رجوع به کتاب شناخت وهابیت آیت الله طبسی

شرایط و اوضاع سیاسی: مجله سراج منیر شماره 3 ص 147

حاکمیت امپراطوری ترکان عثمانی که حنفی و صوفی بودند

در آستانه تجزیه شدن امپراطوری با شورشهای اروپاییان

اداره شدن بادیه نشینان جزیره العرب به صورت ملوک الطوائفی

شرایط اقتصادی و اجتماعی: مجله سراج منیر شماره 3 ص 147

بیابان نشین ها فقر فکری و جهالت داشتند

شهرنشین ها هم به لحاظ اجتماعی فرهنگ نسبی شهر نشینی داشتند

از لحاظ اقتصادی بسیار ضعیف بودند چون مال التجاره از آنجا عبور نمی کرد

از لحاظ بافت اجتماعی اکثرا عرب بودند چون آب و هوای بدی داشت

شرایط مذهبی: مجله سراج منیر شماره 3 ص 147

مسلمین: از جمله اهل سنت که اکثراً حنابله و تصوف بودند، شیعیان زیدی که در جنوب عربستان بودند و شیعیان اثنی عشری که در قسمت شرق بودند.

غیر مسلمین: از جمله مسیحیان و یهودیان.

شرایط مذهبی نسبت به محمد بن عبدالوهاب

مخالفین وی: جامعه توحیدی بوده مانند شیخ سلیمان (برادر محمد بن عبدالوهاب)، ابن افاق، احمد بن علی بصری قَبَّانی، عبدالله المُوَیِّس، عبدالرئوف بن محمد و ابن اسماعیل.

موافقین وی

افراطی: تمامی مردم جزیره العرب مشرک بودند مانند محمد بن عبدالوهاب، ابن غَنَّام، ابن بَشْر، عبدالطیف بن عبدالرحمن، شوکانی و بن باز.

غیر افراطی: همه مشرک نبودن و برخی موحد هم آنجا بود و نقش محمد بن عبدالوهاب اصلاحی بود مانند عبدالله عُنَّین، محمد البهی، احمد بَصَّام، حسن بن فرهان مالکی و عبدالله بن یوسف الشَّیْبَل.

فعالیت های محمد بن عبدالوهاب

انگیزه حرکت وی در عربستان

موافقین وی: دغدغه اصلاح داشت

مخالفین وی:

استعمار: وی عامل مستر همفر جاسوس انگلیسی بوده است

ادعای نبوت توسط وی و با این ادعای این حرکت را انجام داده است مانند زینی دَحْلان. قرائن این حرف الف- جنگهای خود با غزوه می نامید ب- به پیروانش که از شهر خودش بودند انصار و به

پیروان سایر شهرها مهاجر می گفت ج- ایمان آوردگان به وی علاوه بر شهادت بر خدا و رسول باید به وی هم شهادت می دادند

قومی (استعلاء بر اقوام ترک) و نژادی و مذهب (استعلاء بر مذهب حنفی-صوفی) که در یک کلمه قدرت طلبی یا انتقام جویی.

فعالیت سیاسی

پیمان حلف با آل سعود: این پیمان با شرایط ملوک الطوائفی کاملاً سازگار بوده است که کارهای سیاسی-نظامی با آل سعود و فتوا با آل شیخ که همان فرزندان محمد بن عبدالوهاب بودند.

فعالیت نظامی

حمله به قبایل

حمله به اهل سنت

قتل و غارت و اسارت زنان

فعالیت اجتماعی

تکثیر نسل

اعتقادی، فرهنگی، مذهبی: سراج منیر شماره 11 ص 93

تشکیل و تاسیس مدرسه علمیه با تفکر محمد بن عبدالوهاب

تربیت اعتقادی و نظامی شاگردان محمد بن عبدالوهاب

نامگذاری خود و پیروان خود به الف- موحدون ب- محمدیین

ارسال نامه به مخالفین که تحت کتاب الرسائل یا درر السنیه چاپ شده است

ارسال مبلغ به مناطق مختلف

تکفیر مخالفین

شرک دانستن زیارت و توسل

تخریب زیارتگاهها از جمله قبر برادر عمر خطاب، زید بن خطاب

تحریم صلوات بر پیامبر اکرم بعد از اذان

شهادت و گواهی به توحید، نبوت و دعوت محمد بن عبدالوهاب

شهادت و گواهی واردین به دین، به مشرک بودن والدین و اجداد خود

شهادت و گواهی به بطلان اعمال گذشته و اعاده تمامی آنها

غزوه دانستن جنگ های خود

انصار و مهاجرین نامیدن پیروان خود

قتل و غارت در ماههای حرام

جلوگیری از زیارت قبر پیامبر

مخالفین محمد بن عبدالوهاب

علماء

اهل سنت: اکثر اهل سنت معاصر، حنابله بودند. سراج منیر شماره 6 ص 87 و سراج منیر شماره 11 ص 93

عبدالوهاب (پدر محمد بن عبدالوهاب)

سلیمان بن الوهاب در کتاب الصواعق الالهیه (برادر محمد بن عبدالوهاب)

شیخ عبدالله بن احمد بن محمد بن سَحیم

شیخ عبدالله بن عیسی المویس

عبدالعزیز بن عبدالرحمن بن رزین بن عدوان

مربد بن احمد بن عمر الوهیبی التیمی

شیخ سلیمان بن محمد بن احمد

صالح بن محمد بن عبدالله الصائق

سیف بن احمد عتیقی

محمد بن عبدالله بن فیروزه

زینی دحلان شافعی

حیاه بن سندی حنفی

میرزا ابوطالب قمی در سفرنامه طالبی

غیر معاصرین محمد بن عبدالوهاب

اهل سنت

حسن بن سقاف شافعی

حسن بن علوی مالکی

مردم

نویسندگان موافق محمد بن عبدالوهاب

زرکلی صاحب کتاب الاعلام

رشید رضا صاحب کتاب المنار

ابوزهره صاحب کتاب تاریخ المذاهب الاسلامیه

احمد امین مصری صاحب کتاب زعماء الاصلاح فی عصر الحدیث

شوکانی زیدی مذهب بود که تحت تاثیر تکفرات محمد بن عبدالوهاب قرار گرفت